

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ**

Кафедра економіки та фінансів

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
щодо самостійної роботи з навчальної дисципліни
«Потенціал і розвиток підприємства»**

**для студентів денної форми навчання
за напрямком підготовки:
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»**

Тернопіль-2017

Дячун О.Д. Методичні вказівки щодо самостійної роботи з дисципліни «Потенціал і розвиток підприємства» для студентів денної форми навчання за напрямком підготовки: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» // Укл. к.е.н., доцент О.Д. Дячун.- ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017 – 22 с.

Укладач: Дячун Ольга Дмитрівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та фінансів ТНТУ ім. І. Пулюя

Рецензенти:

Методичні вказівки розглянуті та затверджені на засіданні кафедри економіки та фінансів
Протокол № __ від «__» _____ 2017 р.

Схвалено на засіданні методичної комісії факультету економіки та менеджменту
Протокол № __ від «__» _____ 2017 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Сутність та організація самостійної роботи студента.....	5
2.	3
авдання для самостійної роботи студентів.....	6
3. Питання для поглибленого вивчення тем.....	19
Список рекомендованої літератури.....	22

ВСТУП

Методичні рекомендації для самостійної роботи з дисципліни «Потенціал і розвиток підприємства» призначені для опрацювання, засвоєння та аналізу навчального матеріалу, визначеного для самостійного опрацювання, підготовки до практичних занять та підсумкового контрольного оцінювання, а також з метою формування у студентів науково-дослідного та аналітичного світогляду, самостійності й ініціативи у пошуку та набутті необхідних знань і вмінь.

Зміст та обсяг самостійної роботи студента визначається робочою програмою навчальної дисципліни, відповідним методичним матеріалом, завданнями та вказівками викладача. Для успішного виконання самостійної роботи пропонується перелік питань для самоконтролю, задачі та тести.

Самостійна робота студента – це одна із ефективних форм до підготовки та закріплення теоретичних основ з навчальної дисципліни «Потенціал і розвиток підприємства». Самостійне навчання забезпечує:

- додаткову підготовку до аудиторних занять протягом семестру (лекцій, практичних);
- роботу над окремими темами навчальних дисциплін, які згідно з робочою навчальною програмою дистанційно винесені на самостійне опрацювання студентів;
- підготовку до всіх видів контрольних завдань, у тому числі до модульних та комплексних контрольних робіт;
- опанування системи навичок пізнання аналізу, оцінювання, вибору з обґрунтуванням відповідних варіантів та вмінню ефективного використання набутих знань у практичній діяльності.

Самостійна робота студента потребує чіткої організації, планування, певного керування, контролю, що забезпечить підвищення якості навчального процесу в цілому, а також сприятиме самореалізації студента та розкриє у ньому такі риси особистості які допомагатимуть у професійному розвитку.

1. Сутність та організація самостійної роботи студента

Організація самостійної роботи впливає на результат навчання студента та має неабиякий вплив на майбутню практичну діяльність.

За своєю суттю, **самостійна робота** – це активна розумова діяльність студента у навчальному процесі і розглядається як окремий вид засвоєння знань поряд з лекцією, семінаром чи практичним заняттям.

Завдання самостійної роботи полягає у наступному:

- отримання та засвоєння теоретичного матеріалу, який розглядається на лекції;
- розв'язування задач, формування вміння і навичок щодо здійснення обґрунтованого вибору та прийняття управлінського рішення;
- формування власної думки щодо основних проблем, які виникають під час вивчення інформаційної бази предмету;
- підготовка рефератів, доповідей, підсумкових контрольних робіт;
- опанування існуючих методичних підходів та самостійне проведення відповідних розрахунків на основі існуючих чи власних підходів. На цій основі проводиться аналіз звітності підприємств, визначаються основні тенденції та пріоритетні напрямки потенціалу розвитку та рекомендації по удосконаленню його діяльності.

Самостійна робота передбачає наступні етапи:

Перший етап – підготовчий. Даний етап включає теоретичну, практичну, психологічну готовність студента до виконання завдання.

Теоретична готовність передбачає інтелектуальну підготовленість студента, тобто здатність застосовувати свої знання до виконання поставленого завдання.

Практична готовність передбачає здатність студента оптимально планувати самостійну роботу, при цьому вміло використовувати конспект лекцій, базову літературу (підручники, посібники), електронні ресурси.

Психологічна готовність передбачає наявність у студента мотивів до виконання поставленого завдання.

Другий етап – безпосереднє виконання навчального завдання. Даний етап є важливим і відповідальним у самостійній роботі студента. Ефективність виконання поставленого завдання залежить від таких особистих якостей студента як цілеспрямованість, відповідальність та наполегливість.

Третій етап – аналіз виконаного завдання. Даний етап є завершальним і передбачає оцінку, якість і час виконання завдання, ефективність використаних методів і засобів під час самостійної роботи студента.

Плануючи виконання самостійної роботи, студент повинен орієнтуватися на навчальні програми, плани і розклад занять.

Таким чином, самостійна робота сприяє формуванню у студентів інтелектуальних якостей та забезпечує набуттю стійких навичок у збагаченні своїх знань, самоосвіті, сприяє розвитку працелюбства, організованості, ініціативи та дисциплінованості. Самостійна робота також здійснює виховний вплив на студентів – сприяє розвитку необхідних моральних якостей.

2. Завдання для самостійної роботи студента

Тема 1. Поняття, структура та характеристика потенціалу підприємства

1. Зміст потенціалу в умовах економічного розвитку підприємства.
2. Просторова характеристика потенціалу підприємства.
3. Мета і завдання дослідження потенціалу підприємства.

Тестові завдання:

1. Найпоширенішою думкою щодо визначення суті потенціалу є, що це:
 - а) загальна ресурсна, економічна, природна можливість регіону;
 - б) сукупність ресурсів;
 - в) потужність виробництва;
 - г) можливість досягти ефекту.
2. Залежно від ступеня реалізації потенціалу розрізняють:
 - а) фактичний та перспективний вектори розвитку;
 - б) внутрішньосистемний та зовнішній потенціал;
 - в) експортний та імпорتنний потенціал;
 - г) промисловий, науковий, будівельний, сільськогосподарський потенціал.
3. Для чого необхідно оцінювати потенціал підприємства?
 - а) для статистики;
 - б) для виконання економічного аналізу;
 - в) для розробки вірної стратегії;
 - г) для розробки заходів по зменшенню штату.
4. Економічний потенціал підприємства це:
 - а) сукупність усіх ресурсів підприємства;
 - б) виробнича потужність підприємства;
 - в) сукупність можливостей підприємства визначати, формувати та максимально задовольняти потреби ринку товарами та послугами;
 - г) невикористані резерви.
5. Чим відрізняється поняття «потенціал» від поняття «резерви»?
 - а) поняття «резерви» ширше, ніж поняття «потенціал»;
 - б) тим, що до «потенціалу» відносять як існуюче, так і потенціальне, а до «резервів» тільки потенціальне, невикористане;
 - в) це тотожні поняття;
 - г) тим, що резерви не є характерною рисою потенціалу.

Практичні завдання:

Задача 1.

Є такі дані про роботу підприємства у звітному році: випущено продукції на суму 240000 грн. загальною собівартістю 182 тис. грн., залишки загальної продукції на складах на початок року становили 20 тис. грн., а на кінець року зменшились на 9%. Протягом року було реалізовано продукції підсобного господарства на суму 15,8 тис. грн., одержано грошових коштів у вигляді сплачених штрафів за порушення договірної дисципліни на суму 3,8 тис. грн. Мали місце збитки від інших позареалізаційних операцій на суму 3,95 тис. грн., погашено відсотки за банківським кредитом у сумі 2,2 тис. грн., погашено заборгованість за енергоносії в сумі 8,3 тис. грн., прибуток оподатковувався за ставкою 30%.

Визначити величину фонду споживання і фонду нагромадження підприємства, якщо вони формуються у співвідношенні 3:1.

Задача 2.

Розрахувати показники рентабельності за даними табл. 1.

Таблиця 1. Вихідні дані для розрахунків рентабельності

Виріб/ показник	Річний обсяг реалізації, т.	Повна собівартість виробу, грн.	Відпускна ціна, грн.	Вага виробу, кг.
А	70	0,63	0,75	0,9
Б	62	0,49	0,55	1,0
В	35	0,43	0,50	0,5
Г	10	0,23	0,30	0,2

Середньорічна вартість основних фондів 145 тис. грн., оборотних коштів - 20,5 тис. грн.

Тема 2. Формування потенціалу підприємства

1. Система потенціалу підприємства.
2. Сутність і основні елементи принципу «чорного ящика».
3. Концептуальна модель оптимізації потенціалу підприємства.

Тестові завдання:

1. Що таке формування потенціалу підприємства?
 - а) це процес найму працівників;
 - б) це процес закупівлі нових основних фондів;
 - в) це процес ідентифікації та створення системи підприємницьких можливостей, її структуризації та побудови певних організаційних форм задля стабільного розвитку та ефективного відтворення.
2. Система – це:
 - а) велике нагромадження складових частин;
 - б) сукупність взаємопов'язаних елементів;
 - в) сукупність елементів;
 - г) сукупність взаємопов'язаних елементів, відокремлених від середовища і взаємодіючих з нею як одне ціле;
 - д) сукупність взаємопов'язаних елементів, створених людиною для своїх цілей.
3. Коли виникає необхідність у створенні людиною системи?
 - а) коли у керівника виникає бажання досягнути мети;
 - б) коли є необхідність досягнути якої-небудь мети;
 - в) коли наявні зовнішні умови для створення системи;
 - г) коли існує проблема, яку неможливо вирішити за рахунок наявних власних можливостей або зовнішніх засобів.
4. Складні системи – це:
 - а) великі системи;
 - б) системи з великою кількістю елементів;
 - в) системи, в моделях яких бракує інформації для ефективного управління.
5. Великі системи – це:
 - а) складні системи;
 - б) системи, в яких наявна велика кількість взаємопов'язаних елементів;

- в) аналог складних систем;
- г) системи зі складною схемою управління.

Практичні завдання:

Задача 1.

Здійснить розрахунок необхідних коштів для формування фондового й обігового потенціалу ТзОВ «Веселка», якщо: – середньорічна вартість основних виробничих фондів складає 168 500 тис. грн., – нормативний коефіцієнт ефективності капітальних вкладень 0,15, – нормовані оборотні кошти 422 300 тис. грн., – коефіцієнт витягу продукції з оборотних засобів 0,87.

Задача 2.

Розрахуйте приріст обсягу виробництва підприємства за рахунок зростання продуктивності праці за даними табл. 2.

Таблиця 2. Вихідні дані для розрахунків

Показник	Попередній рік	Звітний рік
Обсяг товарної продукції, тис. грн.	11800	12900
Чисельність персоналу, чол.	428	442

Тема 3. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства

1. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства в Україні.
2. Міжнародна конкурентоспроможність світових лідерів.
3. Особливості конкурентоспроможності потенціалу підприємства.

Тестові завдання:

1. Конкурентоспроможність підприємства залежить від:
 - а) масштабів діяльності підприємства;
 - б) рівня конкурентоспроможності його складових елементів;
 - в) місцезнаходження підприємства;
 - г) галузі, до якої належить підприємство.
2. Поняття «конкурентоспроможність потенціалу підприємства» та «конкурентні позиції підприємства» є тотожними:
 - а) так;
 - б) ні.
3. Залежно від способу відображення кінцевих результатів оцінювання конкурентоспроможності потенціалу підприємства існують методи:
 - а) індикаторні та матричні;
 - б) графічні, математичні та логістичні;
 - в) критеріальні та експертні;
 - г) одномоментні та стратегічні.
4. До експертних методів оцінювання конкурентоспроможності потенціалу підприємства не належать:
 - а) SPASE - аналіз;
 - б) STEP - аналіз;
 - в) метод порівнянь;
 - г) метод рангів.
5. До критеріальних методів оцінювання конкурентоспроможності потенціалу підприємства не належать:

- а) метод інтегрального критерію;
- б) метод набору конкурентоспроможних елементів;
- в) метод вивчення профілю об'єкта;
- г) метод таксономічного показника.

Практичні завдання:

Задача 1.

За даними табл. 3.1 визначте конкурентну позицію автозаводу «АвтоЗАЗ» на ринку і зробити висновки щодо управління конкурентоспроможністю його потенціалу.

Таблиця 3.1. Результати ранжування автозаводів та їхніх виробів

№ п/п	Автозавод	Споживчі властивості виробів автозаводу і їх ранги											
		Ціна (Ц)		Силует (С)		Зовніш- ній вигляд (Зв)		Внутріш- ня оброб- ка (Во)		Надій- ність (Н)		Довго- вічність (Д)	
		бал	ранг	бал	ранг	бал	ранг	бал	ранг	бал	ранг	бал	ранг
1.	АвтоЗАЗ	9	1	8	1	9	1	9	1	8	1	9	1
2.	ЛуАЗ	7	2	8	1	8	2	8	2	7	2	7	2
3.	КрАЗ	5	4	7	4	6	5	5	5	6	3	6	5
4.	ЛАЗ	6	3	8	1	7	3	6	4	5	4	7	2
5.	Симф АЗ	4	5	7	4	7	3	7	3	5	4	7	2
Вага споживчої властивості		0,25		0,2		0,2		0,15		0,1		0,1	

Задача 2.

Розрахуйте коефіцієнт успіху в галузі підвищення конкурентоспроможності потенціалу підприємств. Зробіть висновок. Дослідження динаміки резервів, втрат та інтегрального коефіцієнта ефективності (табл. 3.2).

Таблиця 3.2. Динаміка бальних оцінок резервів, втрат та інтегрального коефіцієнта ефективності потенціалу підприємства

№	Резерви, втрати, ефективність	Періоди							
		T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8
1.	Темпи зміни резервів (ТзР)	0,4	0,45	0,6	0,9	1,2	1,45	1,85	2,2
2.	Темпи зміни втрат (ТзВ)	0,35	0,21	0,19	0,16	0,12	0,1	0,09	0,09
3.	Темпи зміни інтегрального коефіцієнта ефективності потенціалу підприємства (ТзКінт)	0,6	1,0	1,2	1,8	2,0	2,15	2,3	2,35

Тема 4. Теоретичні основи оцінки потенціалу підприємства

- Обґрунтування критерію оцінки потенціалу підприємства.
- Структура Національних стандартів оцінки в Україні.
- Структура Міжнародних стандартів оцінки.

Тестові завдання:

- До основних елементів процесу оцінки не відноситься:
 - а) одиниці вимірювання;

- б) об'єкт оцінювання;
 - в) критерій оцінювання;
 - г) суб'єкт оцінювання;
 - д) контроль.
2. Оцінку потенціалу підприємства здійснюється тільки у вартісному вимірі?
- а) так;
 - б) ні.
3. Яку назву має ціна, яка переважає на вільному, відкритому конкурентному ринку й визначається на основі рівності між реальними економічними факторами?
- а) вартість в обміні;
 - б) вартість діючого підприємства;
 - в) вартість у користуванні;
 - г) інвестиційна вартість.
4. Грошовий еквівалент, який очікується отримати від продажу вибуваючи матеріальних активів чи їх складових елементів для альтернативного використання, називається:
- а) інвестиційна вартість
 - б) вартість діючого підприємства;
 - в) ринкова вартість;
 - г) утилізаційна вартість.
5. Вартість бізнесу для конкретного інвестора, що базується на його планах, називається:
- а) ринкова вартість;
 - б) вартість діючого підприємства;
 - в) інвестиційна вартість
 - г) балансова вартість.

Практичні завдання:

Задача 1.

Якою буде поточна вартість підприємства в постпрогнозний період на основі використання моделі Гордона, якщо грошовий потік у постпрогнозний період дорівнює 900 млн. дол., очікувані довгострокові темпи росту – 2%, ставка за дисконтом – 18%.

Задача 2.

За допомогою методу “депозитної книжки” визначте, яку суму треба внести на депозит під 12% річних, щоб потім шість років підряд знімати по 300 тис.грн. (Поточна вартість одиничного анuitету 4,11141). Яка функція грошової одиниці використовується для вирішення задачі?

Тема 5. Методичні підходи до оцінки потенціалу підприємства

1. Сутність витратного підходу до оцінки вартості майна й майнових прав підприємства.
2. Знос та його види.
3. Сутність ставки дисконту.
4. Методи оцінки об'єкта з урахуванням поправок.

Тестові завдання:

1. Метод прямої капіталізації доходу використовується:
 - а) коли грошовий потік від використання майна є нерівномірним у часі;

- б) коли грошовий потік від використання майна є рівномірним у часі;
 - в) коли грошові надходження від використання майна надходять рівними сумами;
 - г) б і в.
2. У чому полягає сутність коефіцієнта капіталізації?
- а) це відображення вартості об'єкта оцінки;
 - б) це відображення ефективності інвестицій у об'єкт оцінки;
 - в) це відображення співвідношення річного чистого операційного доходу і вартості об'єкта оцінки;
 - г) це різниця між вартістю будівель і вартістю земельної ділянки.
3. Виберіть методи, які відносяться до витратного підходу:
- а) заміщення; аналогів продажів;
 - б) заміщення; прямого відтворення;
 - в) прямої капіталізації; аналогів продажів;
 - г) непрямої капіталізації; заміщення; прямого відтворення.
4. Як формується заключний висновок щодо оцінки вартості майна за трьома підходами?
- а) як середньоарифметична величина;
 - б) як середньоарифметична зважена величина (ваги – впевненість у оцінці);
 - в) обирається оцінка за підходом, який в найбільшому ступені відповідає цілі оцінки.
5. Накопичене зношування – це:
- а) величина запрограмованого відшкодування вартості зношування матеріальних активів;
 - б) зменшення відбудовної або заміщеної вартості поліпшень, що можуть відбуватися в результаті фізичного руйнування, функціонального і зовнішнього (економічного) старіння або комбінації цих джерел;
 - в) фізичне зношування об'єкта.

Практичні завдання:

Задача 1.

Зробіть розрахунок загального коефіцієнту капіталізації, якщо відомо, що:

- необхідна частка власного капіталу – 20 %;
- ставка відсотку за кредит – 28 %;
- кредит надано на 10 років при прямолінійному відшкодуванні;
- коефіцієнт капіталізації для власного капіталу – 8 %.

Як зміниться загальний коефіцієнт капіталізації, якщо підприємство буде залучати до проекту тільки власний капітал? Як зміниться загальний коефіцієнт капіталізації, якщо підприємство буде залучати до проекту тільки позиковий капітал?

Задача 2.

Визначте оціночну вартість об'єкту, якщо об'єкт оцінки має повну вартість заміщення 500 тис. грн., величина фізичного зносу об'єкту досягає 50 %, технологічне старіння складає 25 %, функціональне старіння – 10 % і економічне старіння – 20 %.

Тема 6. Оцінка вартості нерухомості

1. Сутність поняття земельної ділянки та земельних покращень.
2. Сегментація ринку землі.

3. Основні позиції завдання на оцінку нерухомого майна.

4. Звіт про оцінку вартості нерухомого майна.

Тестові завдання:

1. На чому ґрунтується визначення земельних ділянок, будівель і споруд складовими потенціалу підприємства?
 - а) на вивченні способу використання;
 - б) на порівнянні структури витрат;
 - в) на дослідженні характеру участі у виробничому процесі.
2. Який із наступних принципів оцінки вартості земельних ділянок, будівель і споруд є визначальним?
 - а) заміщення;
 - б) корисності;
 - в) збалансованості;
 - г) очікування;
 - д) елімінованості.
3. Цільове призначення земельної ділянки – це порядок, умови, критичні межі експлуатації земель для конкретних господарських цілей:
 - а) визначені ринком;
 - б) визначені власниками підприємства;
 - в) встановлені законодавством;
 - г) визначені керівництвом підприємства;
 - д) обумовлені технологією.
4. Оцінювання вартості земельних ділянок виробничого призначення базується на :
 - а) теорії фінансового аналізу;
 - б) теорії ринкового ціноутворення;
 - в) теорія оцінки нерухомості;
 - г) теорії арбітражного ціноутворення;
 - д) усі відповіді правильні;
 - е) правильна відповідь відсутня.
5. Метод капіталізації земельної ренти передбачає визначення вартості земельної ділянки на основі:
 - а) капіталізації доходів від давання земельних ділянок в оренду;
 - б) капіталізації надлишкових прибутків підприємства;
 - в) приведення грошових потоків від виробничого використання земель;
 - г) капіталізації чистих притоків капіталу від ефективного виробничого використання земель.

Практичні завдання:

Задача 1.

Визначте вартість земельної ділянки, на якій інвестор планує розташувати автозаправну станцію на три колонки. Валові капітальні вкладення на одну колонку визначені у розмірі 48780 грн. Аналіз експлуатації працюючих АЗС в аналогічних за місцезнаходженням умовах дозволив встановити, що: протягом часу на одній колонці в середньому заправляється 4 автомобіля; одна заправка в середньому дорівнює 20 літрам бензину; чистий прибуток з одного літру бензину складає приблизно 0,026 грн. Запланована

доходність від об'єкта нерухомості – 12 %, строк економічного життя – 6 років. Повернення інвестицій здійснюється прямолінійним методом.

Задача 2.

Оцініть вартість земельної ділянки атракціону, який відвідують 75000 людей на рік. Вартість квитка складає 5 грн., при цьому 4 % відвідувачів не сплачують за вхід. Крім того, кожен відвідувач витрачає в середньому близько 6 грн. на їжу та розваги, з яких до зоопарку у вигляді прибутку надходить 40 %. Загальні витрати зоопарку складають 295000 грн. на рік. Вартість всіх тварин зоопарку та майна складає 821500 грн. Ставка капіталізації встановлена на рівні 11,5 %.

Тема 7. Оцінка ринкової вартості машин та обладнання

1. Основні риси нерухомого майна.
2. Оцінка цілісного майнового комплексу.
3. Специфічні риси машин і обладнання.
4. Поняття інвентарний об'єкт.

Тестові завдання:

1. Інвентарний об'єкт це:
 - а) кожен предмет, що має самостійне значення і не є частиною будь-якої іншої машини чи обладнання;
 - б) закінчений пристрій, предмет чи комплекс предметів зі всіма пристосуваннями та приладами, що відносяться до нього;
 - в) частина машини, обладнання чи нерухомості, що може бути відділена від нього без нанесення непоправної фізичної шкоди;
 - г) кожен самостійний пристрій, який не є складовою частиною будинку чи споруди.
2. Цілісні технологічні комплекси машин та обладнання, які поєднані в єдину систему або технологію виробництва продукції, є: первинним об'єктом оцінювання при:
 - а) загальному оцінюванні;
 - б) одиночному оцінюванні;
 - в) груповому оцінюванні;
 - г) загальному оцінюванні;
 - д) частковому оцінюванні;
 - е) правильна відповідь відсутня.
3. Метод оцінювання вартості машин та обладнання, в основі якого приведення старої (минулої) ціни до її сучасного рівня, називається:
 - а) методом «ефективного віку»;
 - б) методом аналізу та індексації витрат;
 - в) методом розрахунку за ціною однорідного об'єкта;
 - г) методом рівновеликого аналога;
 - д) методом по-елементного розрахунку.
4. Знецінення об'єкта внаслідок невідповідності його техніко-економічних показників до вимог сучасного виробництва називається:
 - а) матеріальне знецінення;
 - б) технологічне старіння;

- в) фізичний знос;
 - г) функціональне старіння;
 - д) економічне старіння.
5. Машини та обладнання, у межах методів порівняльної групи, порівнюють за такими ознаками схожості:
- а) ціновою, технічною та ринковою схожістю;
 - б) функціональною, технологічною та економічною схожістю;
 - в) функціональною, класифікаційною та конструктивно-технологічною схожістю;
 - г) конструктивною, експлуатаційною та видовою схожістю.

Практичні завдання:

Задача 1.

Визначте величину та відсоток сукупного зносу обладнання, якщо відомо:

- Відновлювальна вартість обладнання 40000 грн.
- Термін, протягом якого очікується отримання доходів від його експлуатації 15 років.
- Ефективний вік – 3 роки.
- Величина усунього зносу дорівнює 700 грн.

Задача 2.

Виходячи з наступних даних, визначте вартість гнучкого виробничого модуля:

Вартість елементів модуля-аналога (в \$):

- Металорізальний станок – 75 000
- Робот – 25 000
- Завантажуючий пристрій – 12 000
- Накопичувач оброблених деталей – 8 000

Разом : 120 000

Річні обсяги продукції у натуральному виразі аналогічного та оцінюваного модуля дорівнюють відповідно 180 000 та 187 000 деталей. Річні експлуатаційні витрати (без амортизації) для аналога та об'єкта оцінки дорівнюють відповідно 1 470 000 та 1 520 000 \$. Ставка процента дорівнює 25%. Фактор фонду відшкодування при строку служби модулів 7 років дорівнюють 0,066.

Тема 8. Нематеріальні активи. Методи їх оцінки

1. Сутність нематеріальних ресурсів в ринкових умовах.
2. Завдання державної системи правової охорони інтелектуальної власності.
3. Освітня і наукова форма процесу методичного забезпечення підприємства.

Тестові завдання:

1. Нематеріальні активи – це:
 - а) група активів, що використовується не менше року, що не має матеріально-речовинного змісту, але здатна приносити чистий дохід або створювати умови для його одержання, а також відчужуватися;
 - б) група активів, що використовується менше року, що не має матеріально-речовинного змісту, але здатна приносити чистий дохід;
 - в) група активів, що використовується менше року, що не має матеріально-речовинного змісту, але здатна приносити чистий дохід, а також відчужуватися.
2. Нематеріальні активи підприємства оцінюються за такими видами вартості:

- а) первісна, залишкова, відбудовна, інвестиційна;
 - б) тими ж, що і інше майно (відбудовна, ринкова, інвестиційна, заставна, страхова вартість тощо);
 - в) ринкова, відбудовна, інвестиційна, страхова вартість.
3. Які методи витратного підходу використовуються для оцінки нематеріальних активів?
- а) метод вартості створення; метод вирашу в собівартості.
 - б) метод відбудовної вартості, індексний метод;
 - в) метод вартості створення; індексний метод; поелементний метод.
4. Методом надлишкових прибутків оцінюють переважно
- а) патенти;
 - б) ліцензії;
 - в) гудвіл.
5. Роялті – це
- а) певна винагорода за право на використання об'єкта інтелектуальної власності;
 - б) дохід від використання об'єкта інтелектуальної власності;
 - в) прибуток від використання об'єкта інтелектуальної власності.

Практичні завдання:

Задача 1.

Ринкова вартість активів підприємства “Промінь” дорівнює 4000000 грн., нормалізований чистий прибуток – 800000. Середній дохід на активи дорівнює 15 %. Ставка капіталізації – 20 %. Потрібно оцінити вартість гудвілу.

Задача 2.

Підприємство володіє ноу-хау щодо виготовлення продукції. Витрати на її виробництво без використання ноу-хау складають 85,8 грн. за одиницю. При цьому 30 % собівартості припадає на оплату праці. Річний обсяг реалізації продукції – 1250000 одиниць. Ноу-хау дає підприємству можливість зекономити на кожному виробі за рахунок більш раціонального використання матеріалів 25,8 грн. і 10% витрат на оплату праці. За прогнозними оцінками, ця перевага буде зберігатися 8 років. Оцініть вартість ноу-хау при ставці дисконту 12 % (поточна вартість одиничного анuitету дорівнює 4,96764).

Тема 9. Трудовий потенціал підприємства та його оцінка

1. Сутність поняття «ринок праці».
2. Типи ринку праці у різних співвідношеннях.
3. Проблеми формування управлінського потенціалу підприємства.

Тестові завдання:

1. Який з перелічених методів не використовується при порівняльному підході до оцінювання трудового потенціалу:
 - а) метод попереднього стажування;
 - б) описовий метод;
 - в) метод анкетування;
 - г) метод шкали спостереження за поведінкою;
 - д) метод ділових ігор.
2. Соціальний потенціал це:

- а) здатності та схильності людини, стан її здоров'я, працездатність, витривалість, тип нервової системи і т.п.;
 - б) рівень громадської свідомості та соціальної зрілості, ступінь засвоєння працівником норм ставлення до праці, ціннісні орієнтації, інтереси, потреби у сфері праці, виходячи з ієрархії потреб людини;
 - в) обсяг, глибина та різнобічність загальних і спеціальних знань, трудових навичок і вмінь, що обумовлює здатність працівника до праці певного змісту та складності.
3. Кваліфікаційний потенціал це:
- а) рівень громадської свідомості та соціальної зрілості, ступінь засвоєння працівником норм ставлення до праці, ціннісні орієнтації, інтереси, потреби у сфері праці, виходячи з ієрархії потреб людини;
 - б) обсяг, глибина та різнобічність загальних і спеціальних знань, трудових навичок і вмінь, що обумовлює здатність працівника до праці певного змісту та складності;
 - в) здатності та схильності людини, стан її здоров'я, працездатність, витривалість, тип нервової системи і т.п.
4. Який з наведених показників не використовується для оцінки трудового потенціалу за витратним методом:
- а) коефіцієнт змінності робочої сили;
 - б) продуктивність праці промислово-виробничого персоналу;
 - в) коефіцієнт творчої активності працівників;
 - г) коефіцієнт віддачі повної заробітної плати;
 - д) коефіцієнт змінності роботи робочого місяця;
 - е) комплекс оцінювання конкретного працівника.
5. Основним обсяговим показником трудового потенціалу підприємства є:
- а) обсяг продукції, що виробляється на підприємстві;
 - б) середньоспискова чисельність працюючих;
 - в) сукупний потенційний фонд робочого часу.

Практичні завдання:

Задача 1.

Втрати робочого часу через плинність одного робітника склали 4 дні, а плинність на підприємстві 85 чоловік. Плановий виробіток на людину-день становити 80 тис. грн. Розрахуйте економію робочого часу й можливий додатковий випуск продукції у результаті усунення плинності.

Задача 2.

У минулому році було виготовлено продукції на суму 2210 млн. грн. У році, що планується, її випуск збільшиться 5 %. Кількість працівників у минулому році складала 2500 осіб, але ж планом передбачено скоротити її на 50 осіб. Розрахуйте заплановане зростання продуктивності праці на підприємстві.

Тема 10. Оцінювання вартості бізнесу

- 1. Власний капітал, як джерело фінансування підприємства.
- 2. Залучений капітал підприємства.
- 3. Інвестований капітал.

4. Сутність і основні характеристики цілісного майнового комплексу.

Тестові завдання:

1. Який з методів оцінювання вартості бізнесу використовується відповідно до витратного підходу:
 - а) метод ліквідаційної вартості;
 - б) метод дисконтування грошового потоку;
 - в) метод прямої капіталізації доходів;
 - г) метод мультиплікаторів.
2. Який з методів оцінювання вартості бізнесу використовується відповідно до результативного підходу:
 - а) простий балансовий метод;
 - б) метод галузевих співвідношень;
 - в) метод вартості заміщення;
 - г) метод додаткових доходів.
3. Який з методів оцінювання вартості бізнесу використовується відповідно до порівняльного підходу:
 - а) метод вартості заміщення;
 - б) метод чистих активів;
 - в) метод економічного прибутку;
 - г) метод каналового продажу чи ринку капіталу.
4. Яка складова підприємницької діяльності не використовується для визначення вартості бізнесу:
 - а) готова продукція;
 - б) персонал;
 - в) земля, будівлі та споруди;
 - г) машини та обладнання;
 - д) матеріали.
5. Визначення вартості бізнесу за методом економічного прибутку – це:
 - а) вартість бізнесу дорівнює різниці між ринковою вартістю всіх активів підприємства та ринковою вартістю всіх його пасивів у по-елементному розрізі;
 - б) вартість бізнесу визначається шляхом урегулювання балансу підприємства та оцінки можливостей отримання доходів від його використання;
 - в) вартість бізнесу визначається шляхом множення суми інвестованого капіталу на ставку економічної рентабельності, яка дорівнює різниці між рентабельністю інвестиційного капіталу і середньозваженими витратами на його залучення та використання;
 - г) вартість бізнесу визначається як різниця між активами та пасивами підприємства.

Практичні завдання:

Задача 1.

Оцініть вартість об'єкта оцінки, якщо за результатами фінансового аналізу діяльності підприємств-аналогів отримані такі значення мультиплікаторів: ціна/чистий прибуток – 10, ступінь довіри до нього – 0,5; ціна/грошовий потік – 16, ступінь довіри – 0,3; ціна/балансова вартість активів – 14, ступінь довіри – 0,2. Діяльність підприємства об'єкта

оцінки характеризується такими даними: прибуток до оподаткування – 30 тис. грн., амортизація – 5 тис. грн., балансова вартість активів – 100 тис. грн.

Задача 2.

Прогнозна оціночна вартість ліквідації активів підприємства становить 2000 тис. грн. Ліквідаційний період визначено в один рік. Витрати на ліквідацію активів визначені в розмірі 25% виручки від ліквідації активів. Оцініть ліквідаційну вартість підприємства, якщо ставка дисконту для порівняних об'єктів становить 20%.

3. Питання для поглибленого вивчення тем

Тема 1. Поняття, структура та характеристика потенціалу підприємства

1. Потенціал підприємства, як економічна категорія.
2. Зміст потенціалу в умовах економічного розвитку підприємства.
3. Просторова характеристика потенціалу підприємства.
4. Мета і завдання дослідження потенціалу підприємства.
5. Теоретичні напрями визначення потенціалу підприємства.
6. Промисловість – реальний сектор економіки України.
7. Потенціал промислового підприємства в Україні.
8. Структура продукції в машинобудуванні України.
9. Впровадження інновацій на промислових підприємствах України.
10. Відновлення потенціалу промислового виробництва.
11. Характеристика структури потенціалу підприємства.
12. Класифікація видів потенціалу підприємства.
13. Трудовий, інфраструктурний та інформаційний потенціал підприємства.
14. Теоретичні аспекти графоаналітичного методу.
15. Алгоритм графоаналітичної моделі комплексної оцінки потенціалу підприємства «Квадрат потенціалу».
16. Інформаційна база оцінки потенціалу підприємства.
17. Економічні показники в алгоритмі «Квадрат потенціалу».

Тема 2. Формування потенціалу підприємства

1. Сутність процесу формування потенціалу підприємства.
2. Система потенціалу підприємства.
3. Терміни й поняття, що використовуються у системному підході.
4. Основні принципи системного підходу.
5. Сутність і основні елементи принципу «чорного ящика».
6. Система видів потенціалу підприємства.
7. Оптимізація структури потенціалу підприємства.
8. Концептуальна модель оптимізації потенціалу підприємства.

Тема 3. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства

1. Основні риси конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
2. Особливості конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
3. Сутність конкурентних стратегій розвитку підприємства в ринкових умовах.
4. Фактори конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
5. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства в Україні.
6. Міжнародна конкурентоспроможність світових лідерів.
7. Оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
8. Методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.

Тема 4. Теоретичні основи оцінки потенціалу підприємства

1. Сутність оцінки потенціалу підприємства.
2. Наукові підходи до оцінки потенціалу підприємства.
3. Сутність системного підходу до оцінки потенціалу підприємства.
4. Обґрунтування критерію оцінки потенціалу підприємства.
5. Сутність оцінки вартості потенціалу підприємства.
6. Вимоги до системи оцінки вартості потенціалу підприємства.

7. Показники оцінки вартості потенціалу підприємства.
8. Структура Національних стандартів оцінки в Україні.
9. Структура Міжнародних стандартів оцінки.

Тема 5. Методичні підходи до оцінки потенціалу підприємства

1. Методичні підходи до оцінки потенціалу підприємства.
2. Сутність витратного підходу до оцінки вартості майна й майнових прав підприємства.
3. Знос та його види.
4. Методи витратного підходу до оцінки вартості об'єкта оцінки.
5. Методи визначення повної вартості об'єкта оцінки.
6. Методи визначення повної вартості заміщення об'єкта оцінки.
7. Інформаційне забезпечення оцінки вартості об'єкта оцінки на основі витратного підходу.
8. Сутність доходного підходу до оцінки вартості об'єкта оцінки.
9. Методи доходного підходу до оцінки вартості об'єкта оцінки.
10. Сутність ставки дисконту.
11. Сутність порівняльного підходу до оцінки вартості об'єкта оцінки.
12. Методи порівняльного підходу до оцінки вартості об'єкта оцінки.
13. Оцінка об'єкта на основі одиниці порівняння.
14. Методи оцінки об'єкта з урахуванням поправок.
15. Оцінка об'єкта за допомогою кореляційного-регресійного аналізу.
16. Показники вартісної оцінки потенціалу підприємства.

Тема 6. Оцінка вартості нерухомості

1. Сутність поняття нерухомого майна.
2. Сутність поняття земельної ділянки та земельних поліпшень.
3. Сегментація ринку землі.
4. Економічна та грошова оцінка земель.
5. Нормативна грошова оцінка земельних ділянок.
6. Експертна грошова оцінка земельних ділянок.
7. Принципи експертної грошової оцінки земельної ділянки.
8. Сутність доходного підходу до оцінки земельної ділянки.
9. Диференціальна, абсолютна та монопольна рента.
10. Сутність ринкового підходу до оцінки земельної ділянки.
11. Сутність витратного підходу до оцінки земельної ділянки.
12. Поняття «нерухомого майна: будівлі, споруди, приміщення».
13. Оцінка вартості об'єктів нерухомості.
14. Основні позиції завдання на оцінку нерухомого майна.
15. Звіт про оцінку вартості нерухомого майна.

Тема 7. Оцінка ринкової вартості машин та обладнання

1. Сутність і основні характеристики цілісного майнового комплексу.
2. Основні риси нерухомого майна.
3. Оцінка цілісного майнового комплексу.
4. Витратний методичний підхід.
5. Дохідний методичний підхід.
6. Порівняльний методичний підхід.
7. Специфічні риси машин і обладнання.

8. Поняття інвентарний об'єкт.
9. Класифікація машин і обладнання.

Тема 8. Нематеріальні активи. Методи їх оцінки

1. Сутність нематеріальних ресурсів в ринкових умовах.
2. Процес методичного забезпечення підприємства.
3. Інституційна та правова форми процесу методичного забезпечення підприємства.
4. Об'єкти права інтелектуальної власності.
5. Завдання державної системи правової охорони інтелектуальної власності.
6. Освітня і наукова форма процесу методичного забезпечення підприємства.
7. Фінансової форма процесу методичного забезпечення підприємства.
8. Об'єкти права інтелектуальної власності.

Тема 9. Трудовий потенціал підприємства та його оцінка

1. Сутність поняття «ринок праці».
2. Структура ринку праці.
3. Типи ринку праці у різних співвідношеннях.
4. Сутність поняття «ринок трудових ресурсів».
5. Сутність поняття «трудовий потенціал».
6. Види трудового потенціалу.
7. Методи оцінки трудового потенціалу.
8. Проблеми формування управлінського потенціалу підприємства.

Тема 10. Оцінювання вартості бізнесу

1. Сутність і основні характеристики цілісного майнового комплексу.
2. Основні риси нерухомого майна.
3. Оцінка цілісного майнового комплексу.
4. Витратний методичний підхід.
5. Дохідний методичний підхід.
6. Порівняльний методичний підхід.
7. Власний капітал, як джерело фінансування підприємства. Залучений капітал підприємства. Інвестований капітал.
8. Методи оцінки вартості бізнесу.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бачевський Б.Є. Потенціал і розвиток підприємства: навчальний посібник. – К.:КНЕУ, 2009. – 399 с.
2. Василенко В. О. Стратегічне управління підприємством: навчальний посібник. / В. О. Василенко, Т. І. Ткаченко – Вид. 2-ге, виправл. і доп. За ред. Василенко В. О. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 400 с.
3. Добикіна О.К., Рижиков В.С. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: підручник / За ред. О.К. Дибикіної. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 208 с.
4. Довбенко В.І., Мельник В.М. Потенціал і розвиток підприємства: навчальний посібник. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2010. – 232 с.
5. Должанський І.З., Загорна Т.О. Управління потенціалом підприємства: навч. посіб. / за заг. ред.І.З. Должанського. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 362 с.
6. Кирилюк Є.М. Економічне оцінювання: навч. посібник / Є.М. Кирилюк. – Черкаси: Вид. від ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2008. – 224 с.
7. Ковтун О. І. Стратегія підприємства: навч. посібник. / О. І Ковтун – 2-ге вид., стереотип. – Львів: «Новий світ – 2000», 2006. – 388 с.
8. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: навч. посібник / Н.С. Краснокутська. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с.
9. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посіб. / Н.С. Краснокутської. - К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с.
10. Круш П.В. Оцінка бізнесу: навч. посібник / П.В. Круш, С.В. Поліщук. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 264 с.
11. Куденко Н. В. Стратегічний маркетинг: навч. посібник / Н. В. Куденко. – Київський національний економічний ун-т. – 1998. – 151с.
12. Назаренко О. В. Стратегія підприємства: навч. посіб. / О.В. Назаренко – Х.: Вид-во НФаУ: Золоті сторінки, 2003. – 144 с.
13. Наливайко А.П. Теорія стратегії підприємства. / А.П. Наливайко Сучасний стан та напрямки розвитку: Монографія. – К.:КНЕУ, 2001. – 227 с.
14. Немцов В. Д. Стратегічний менеджмент. / В. Д Немцов, Л.Є Довгань – К.: КПП – 2001. – 557 с.
15. Портер М. Стратегія конкуренції. / Пер. з англ. А. Олійник, Р. Скільський. – К.: Основи, 1997. – 390 с.
16. Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: на- вч.посібник / О.С. Федонін, І.М. Рєпіна, О.І. Олексюк – К.:КНЕУ, 2004. – 316 с.
17. Хомяков В.І., Бакум І.В. Управління потенціалом підприємств: навч. посіб. / за ред. В.І. Хомякова. – К.: Кондор, 2007. – 400 с.
18. Шершньова З.Є. Стратегічне управління: Підручник / З.Є. Шершньова – Київський національний економічний ун- т. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2004. – 700 с.